

№ 17.

У Суботу 24. Априла

1843.

СЕРБИНУ КРАИШНИКУ.

Срдца лйко, и душевна дйко!...?
 Саме вйле, и Србкниѣ лире
 Ты поносе и наките сляный,
 Та сыйши одъ сви блиставаца (діаманти)
 Срб-Никола, Слав-Боровићу!...!
 Свакъ те живый, како я славіо,
 Но и свакъ те колик' я любіо,
 Нигда т' више ни отаць ни майка,
 Ние т' слађе братаць ни сестрица,
 Ни любили ни тебе волли;
 Богданость си Серба прославіо,
 Пѣсномъ доба с' остѣнио своя,
 Да нам' сяю, докъ звіезде траю,
 Србъ и Србство твоє є свештенство,
 Нрави Серба Славіє ти герба,
 Поштености, па све юначности,
 Славиности теб' су честитости,
 Што невиди, што л' нечує нитко,
 То нам' твоє топрвѣ стои лире,
 То с' развіа изъ нутрости твоє,
 Србскій свієтъ пуни млодуомъ,
 Срб-срдащца нѣжна и чуйствєнна
 Пренапая сваким' лѣпотами,
 Понайвише л' божіймъ истинама —
 Савъ у накрєтъ отворєнь є свѣте
 Твоим' клик'ма, и твоим' пѣвкама
 Устотиняшъ сваке душе сласти,
 Упитомляшъ и найдивлѣ страсти,
 Све чєствуєшъ праве изредности,
 Вєртъ си райскій нам' людскога ума
 И богопой гибкога нам' словца,
 Духъ пчєлично ту с' набира меда,
 Кимє груди текъ Орфеа таю,
 Ким' ли пачє вйле надояю
 Срб-Омире, Срб-Народне гусле —
 Духъ ти даромъ, на' и мачємъ миш'ца
 Да владука одєлє до вієка,

Све славујски нам' Боровѣ пѣвай
 Доситія вѣшто преобнавляй,
 Ты л' нам' пѣв'о довлєгодъ живов'о,
 А живіо докъ Србство нѣвио.
 Людство і дивно текъ са тавним' люд'ма —

Симеонъ Милутиновићъ
 Сарайлія.

ФРАНЦУЗКО БЛАГОРАЗУМІЄ
 И ЕНГЛЕЗКА ПАМЕТЬ.

(Съ грчкогъ.)

Предсѣдатель Мондєскіосъ Французъ, и
 Лордъ Кєстерфилдїосъ Енглець упознаду се
 нѣвако, кадъ су по Италиі путовали. На пу-
 ту стану се препирати о цѣни и важности ова
 два народа, сирѣчь о Енглецима и Французима,
 предпочитуюћи свакій свой народъ, као што є
 то природно. Лордъ призна, да Французи пре-
 восходе Енглеце у благоразумію, но Французи,
 рекне, да немаю наравне памєти. На то при-
 стане Предсѣдатель, но никако нису се мог-
 ли согласити у томъ, шта значи єдно, шта ли
 пакъ друго. Пре, него се ова препирка изме-
 љу нѣи оконча, приспѣду у Млетке (Венецию).
 Предсѣдатель како дође, одма по вароши про-
 ље, све, што є годъ глєдана достойно, види;
 обстоятелно испита, и съ многима се у раз-
 говоръ пусти, а предъ вече опише све, што є
 годъ онай данъ знаменито видіо.

После єдногъ или два сата дође му єданъ
 Французъ у сиромашкомъ одѣлу, и рекне:
 „Господине, я самъ вашъ саотєчєствєникъ.

26 година има како у овој вароши живимъ, ал' самъ опетъ сачувао, и чуват'бу любовь къ премиломъ моме отечеству, и шта юштъ, особливо ми е мило и драго, кадъ коме изъ овогъ, уллучивши време, учинимъ какво добро, као што љу данасъ Вашемъ Высокородію учинити. Овдъ, Господине, може ко шта хоће радити, само у дѣла политична неможе се мешати. За едну само несмыслену речъ, може човекъ пропасти; а вы сте иѣ данасъ више одъ иляде изговорили. Полиція е веѣ око на васъ бацила и уводе нѣне, за вама слѣдуюѣи, све ваше поступке бележе, нити иѣ вара то, што вы кнѣигу списати намѣравате. Разумео самъ и могу васъ за цѣло увѣрити, да ѣе или данасъ, или сутра доѣи, да васъ посѣте. Садъ помыслите, Господине, ако сте озбыля штогодъ по вароши бележили, на каковомъ сте опасномъ положенію; за еданъ невинный стихъ — доста е само, да га они другѣе узтолкую, и можете се живота лишити. Я вамъ друго немамъ шта реѣи, но само, останите съ Богомъ; — за трудъ мой пакъ, кои ми се види, да е награде достоянъ, я вамъ ништа нетражимъ, но само, ако се гдигодъ сусретнемо, учините се, да ме не узнаете; и у случаю, ако ову опасность небы могли избеѣи, при испыту ништа за ме неказуйте.“ — Ове речи изговоривши изаѣе изъ себе и оде, ал' остави кукавногъ Предсѣдателя сасвимъ смуѣна и поблашена. По одлазку нѣговомъ, првый е посао Предсѣдателю было, отрчати кодъ Писара, узети артѣи и све иѣ у ватру побацати.

(Конаць слѣдуе.)

НѢМАЧКА СВЕЗА.

(Конаць)

Мало више казано бы, да се цѣла Нѣмачка састои изъ 38, една одъ друге независимы, држава, но овде ѣе правителство само оны на посе описано быти, кое не принадлеже Аустрии, Пруской, Денемарской и Холандезкой.

Баварска. Правителство е у краљвини Баварской *установно-монархійско*, съ двѣма камерами (т. е. таково, гдѣ еданъ по уставу вла-

да, али законе и подобне државне уредбе не може издати безъ согласія народне скупштине).

Виртембержка. У овој краљвини правителство е онако исто као и у Баварской.

Баденъ. У овомъ Херцогству правителство е као у Баварской и Виртембержкой краљвини.

Хохенцоллерн-Хехингенъ. У овомъ княжеству правителство е *монархійско*, съ маломъ ограничосѣу, кою сачинява една г. 1798 установљѣна земальска депутација.

Хохенцоллерн-Сигмарингенъ. У овомъ княжеству правителство е *монархійско-установно*, съ државнимъ чиновима у едной камери.

Лихтенштайнъ. Овде е правителство као и у княжеству Хохенцоллерн-Сигмаринскомъ.

Курхессенъ или Хессен-Кассельъ. У овој држави правителство е *монархійско-установно*, съ државнимъ чиновима у едной камери.

Хессенъ. У овој великой херцеговини правителство е *монархійско-установно*, съ државнимъ чиновима у двѣма камерама.

Хессен-Холмбурегъ. Овде е правителство *монархійско*, досадъ безъ државны чиновина.

Нассауска. У овој херцеговини правителство е *монархійско-установно*, съ државнимъ чиновима, кои се на господскій столъ и земальске посланике дѣле, и у одѣљѣна засѣданія скупляю.

Валдекъ. У овомъ княжеству правителство е *монархійско-установно*, съ државнимъ чиновима у едной камери.

Липпе. Овде е правителство као и у Валдеку.

Шаумбурге-липпе. И овде е тако исто.

Франкфуртѣ на Майни. У овој слободной вароши правителство е *республиканско*, и то *демократійско* (т. е. обште, гдѣ народъ найвеѣу власть има). Христіанско граѣанство има *суверство*, кое одравля изъ нѣгове средине избраный 1) *сенатъ*, 2) *законодателно тѣло* и 3) *граѣанска коллегія*. Сенатъ се дѣли на 3 стола, сваки одъ овы састои се изъ 14 членова: поглавица, сенатора и совѣтника, цѣлый дакле сенатъ изъ 72 члена. У совѣту предсѣдаваю обадва градска конзула, кои се сваке године

и маю, и то старіи изъ поглаварскогъ стола, и млаіи изъ старѣшина. Законодателно тѣло има 20 членова изъ совѣта, 20 членова изъ грађанске коллегіе, и 45 членова изъ осталогъ Христіанскогъ грађанства, кои се сваке године бираю, и 9 посланика селски. Грађанска коллегія састои се изъ 60 членова, одъ кои 9 варошку правословну коллегію сачиняваю. Евреи, као такови, уживаю готово сва права грађана, али не права државногъ грађанина, т. е. они немогу никакво явно званіе добыти, и немаю право гласа у изборима.

Брауншвайгъ. У овой херцеговини правителство е монархійско-уставно, съ државнимъ чиновима у одной камери.

ХанOVERанска. У овой кралѣвини правителство е монархійско-уставно, съ државнимъ чиновима у двѣма камерама.

Олденбургъ. Правителство у овой великой херцеговини есте монархійско-неограничено, досадъ безъ државны чинована.

Госпоштина Книпхаузенъ. У овой малой државици, безъ сумнѣ найманьшой у Европи, монархично влада грофъ Бентинкъ, али подъ врховнымъ началствомъ и законодателномъ влашчу велике херцеговине Олденбурга.

Слободна варошь Бременъ. Овде е правителство републиканско, и то демократійско; сенатъ и на тако назване грађанске соборе скупльно грађанство, надъ коимъ стои изъ 18 избрани членова састоећа се коллегіа старѣшина, еднако участвую у законотворству. Али сенатъ, кои се изъ 5 на сво време живота и забраны градски конзула, одъ кои сваке по године другій предсѣдава, 2 синдика и 24 сенатора састои, има извршуюћу власть, и, подъ участвованьмъ грађанства, изборомъ попунява се.

Слободна варошь Хамбургъ. И овде е правителство републиканско, и то демократійско, будући сенатъ и наслѣдственно грађанство заедно законодателну власть имаю. На врху грађанства стои коллегія врховны старѣшина, коллегія шестдесетолитна и стоосамдесетолитна. Извршуюћу власть има сенатъ, кои се изъ 36 членова, т. е. 4 градска конзула, 28

сенатора, 4 синдика, и 4 секретара састои.

Слободна варошь Любека. И овде такођеръ е правителство републиканско, и то демократійско, будући сенатъ и грађанство законодателну власть притяжава. Сенатъ, кои извршуюћу власть има, састои се изъ 4 градска конзула, 16 сенатора, 2 синдика и 4 секретара, и има право, да самъ себе попунява. Грађанство заступаю 12 коллегія.

Мекленбурге-Шверинъ и Стрелицъ. У овой великой херцеговини правителство е монархійско, али ограничено чрезъ іошть у старо доба уведене државне чинована, кои са државнимъ чиновима Мекленбург - Стрелица одъ год. 1523 стое у непрекидной свези, Земальска Унія названой, и ова изъ двояки чинована, войнички и грађански, састои се.

Саксонска. У овой кралѣвини правителство е монархійско - уставно, съ чиновима у двѣма камерама.

Саксен-Ваймар-Айзенбахъ. У овой великой херцеговини правителство е монархійско-уставно, съ државнимъ чиновима у одной камери.

Саксен - Кобурге-Гота. У овой херцеговини правителство е монархійско - уставно, съ државнимъ чиновима у одной камери; али у княжеству Кобургу имаю државни чинована више утока на порезъ и законотворство, него у Готи, гдѣ су и селяци безъ заступльнїа.

Саксен-Алтенбургъ. У овой херцеговини правителство е монархійско - уставно, съ државнимъ чиновима у одной камери.

Саксен - Майнинген-Хилдбургхаузенъ. У овой херцеговини правителство е онако исто, као и горе у Саксен-Алтенбургу.

Шварцбурге - Рудолштатъ и Сондерсхаузенъ. У овима двама княжествама правителство е монархійско, и то у првомъ уставно, съ државнимъ чиновима у одной камери, а у другомъ неограничено, досадъ непрестано безъ државны чинована.

Райсегъ старіе и млађе линіе. У овима двама княжествама правителство е монархійско-уставно, съ државнимъ чиновима, кои су іошть и у старо време были.

Анхалт-Дессау, Верибурез и Кетевъ. У овима трима херцеговинама правителство е монархійско, и само у смотренију пореза чрезъ јошть одъ старо доба постоеће државне чинове ништо ограничено. Ови чиновни важе за све Анхалтске државе, какво име и носе; али одъ год. 1698 јошть правага собора ние было.

КНЪИЖЕВНА ИЗВЪСТІЯ.

Прегледъ земљо-и државописный Еуро-пе. Одъ Аѣима Павлетиѣа. У Загребу, тискомъ кр. прив. илирске народне тискарне Дра. Людевита Гая. 1843. (Латинскимъ словима.) На 4-тини, VIII стр. XIX таблица.

Подобный овоме прегледъ мы на нашемъ Србскомъ езыку имамо јошть г. 1817 изданий одъ Г. Јована Поповиѣа Мостарскога на двѣма таблицама. Ова дакле књига садъ, ако ћемо се правила узаймности држати, друга е, а не прва, како Народне Новине Хрватске (бр. 33 стр. 132 одъ 26 р. Апр. т. г.) пишу, у књижеству нашемъ. Како у оной, тако и у овой описане су све Европейске државе съ њиовимъ границама, съ њиовымъ просторомъ земљъ у квадратнимъ милама, съ числомъ жителя, државногъ прихода, разхода и дуга, и силе воене како на мору тако и на суву. Ту су означене такођеръ поглавитіе рѣке, горе и градови, кои се у којој држави налазе, къ томе јошть и тко е данасъ владѣтель, и кои е вѣрозаконъ у свакой држави царствуюћій. Овай на кратко изложеный садржай показуе, да су овакове књиге свакоме, а особыто овима, кои политичне новине читаю, одъ велике користи. Но да видимо, могу ли се и колико читатели на ову Г. Павлетиѣа ослонити? Мы нисмо пропустили сравнити ю са наибольшимъ данашњымъ штатистичима и географима, и нашли смо, да се у табеларнимъ означеніяма Европейске штатистике доста точности, а доста и недостатака налази. Именито примѣтити имамо, да кралѣвина Португалска нележи у дужини међу $8^{\circ} 15'$ — $11^{\circ} 20'$, него $8^{\circ} 46'$ — $11^{\circ} 51'$,*) такођеръ и Шпаньолска да нестон у дужини међу $8^{\circ} 26'$ —

21° , него $1^{\circ} — 12^{\circ}$ *) и т. д. За ово бы се Г. Списатель ласно оправдати могао, да е назначіо, по комъ е Ауктору писао. — Далъ државный дугъ Аустріе износи више одъ 317,360.000 фр. ср., то есть 1,021,000,000 фр. ср. *) Подобне погрѣшке, ако се и мале быти чине, у штатистици много значе. Али комъ се штатистику оне, особито последнѣгъ рода, неподкраду? Све, што о приходу, разходу и дугу држава знамо, понайвише е нагађанъ, и јошть ће заръ дуго таково остати. Тога ради и ово нека nebude речено на пониженъ цѣне споменутогъ дѣла. Оно е нама добро дошло; еръ ни у чему књижество наше толику оскудицу неосѣћа, колико у политичнимъ наукама, а особито и прво у земљо-и државопису (Länder- und Staatenkunde). А безъ ове науке може свакій слободно рећи да ништа незна. —

(Конацъ слѣдуе.)

ОДЪ СВАЧЕГА ПО НѢШТО.

Сиромаха у Паризу, кои у ютру незнаю, изъ чега ће онај данъ прожити, има 30,000.

Нѣкій Арапинъ своимъ погледомъ застыди едну дѣвојку, па јој рекне: „Мой погледъ е ружу на твоє лице посадио: заръ ми нећешъ дати, да ю узберемъ? Та законъ намъ допушта жиѣти, што смо посѣjali.“

Г. Тіеръ са своіомъ историомъ Французке дотерао е до год. 1808.

У Сегубали у Португалской находи се е-данъ войникъ, кои е год. 1739 рођенъ, а 1753 у войничку службу стао. Онъ е сада старъ 104 године, а 90 има како служи, па непрестано е и садъ у служби.

ОБЗИРЪ НА ПРОШЛОСТЬ.

24 Априла 1809 заключило е Аустрійско правителство, да се изъ метала задобыены топова, крстови скую, и, као знакъ одличія и успомене, онимъ војницима даду, кои су у последнѣмъ рату противъ Француза воевали.

(* Балби стр. 676.

(** Аустрія и н. б. Хамб. 1843. стр. 85.

(* Балби стр. 668.